

Strokovna razprava

GDK: 64/68(497.4)«2009«(045)=163.6

Gozdarske družbe, lesna industrija in slovensko gospodarstvo ter njihovo poslovanje v kriznem letu 2009

Forestry Companies, Wood Industry and Slovenian Economy with their Economic Activities in the Year of Crisis 2009

Jože STERLE

Izvelek:

Sterle, J.: Gozdarske družbe, lesna industrija in slovensko gospodarstvo ter njihovo poslovanje v kriznem letu 2009. Gozdarski vestnik, 68/2010, št. 10. V slovenščini z izvelekom v angleščini, cit. lit. 6. Lektoriranje angleškega besedila Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Splošna ocena je, da se v letu 2009 krvna slika slovenskega gospodarstva ni bistveno izboljšala. Lahko nas skrbijo resni padci Slovenije na različnih lestvicah konkurenčnosti.

Slovensko gozdarstvo je delilo usodo slovenskega gospodarstva, nekateri kazalci in kazalniki pa so bili celo pod povprečjem (npr. DV/zap.). Število zaposlenih in gozdarskih družb se ni bistveno spremenilo, še naprej pa ostaja velik prepad med dejanskim in mogočim posekom zlasti v zasebnih gozdovih. Država ni uvedla nobenih sistemskih ukrepov, da bi se stanje izboljšalo vsaj na daljši rok (npr. ukrepi davčne politike). Prav nasprotno, slišati je, da se bo v gozdarstvu delež subvencij še zmanjševal. Tudi povečanje koncesnine za okroglih 30 % ni ravno ustrezen ukrep države v času največje gospodarske krize po drugi vojni.

Za gozdarstvom caplja še bolj obubožana lesna industrija, kjer se še naprej vrstijo stečaji in zmanjšuje število zaposlenih. Res pa je, da za bedno stanje v obeh panogah nista krivi samo kriza in država, temveč tudi ljudje, ki jih vodijo in oblikujejo. Kljub krizi in nesposobni državi imamo namreč tudi podjetja, ki v teh časih dosegajo izvrstne rezultate.

Ključne besede: slovensko gospodarstvo, gospodarske družbe, kazalci, kazalniki, gozdarstvo, lesna industrija

Abstract:

Sterle, J.: Forestry Companies, Wood Industry and Slovenian Economy with their Economic Activities in the Year of Crisis 2009. Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry), 68/2010, vol. 10. In Slovenian, abstract in English, lit. quot. 6. Translated by the author, proofreading of the English text Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

By general assessment, "blood count" of Slovenian economy in 2009 was not essentially better than in the previous year. We can be worried about Slovenia dropping seriously on diverse international scales of competitive position. Slovenian forestry was sharing its destiny with Slovenian economy. Some indicators and ratios were even under national average (e.g. added value/employee). The number of employees in forest companies has not change considerably and there is still an enormous gap between the current and potential felling, above all in private forests. The country has not introduced any systematical measures for improving the situation at least in the long term (measures of tax policy). To the contrary, it could happen that the share of subventions in forestry will additionally decrease. On the other hand, the increase of concession fee for about 30% is not a suitable measure by the state in the time of the highest economic crisis after the Second World War.

The impoverished wood processing industry with a lot of bankruptcies and serious decrease of employment is lagging even behind the forestry. However, the miserable state of affairs in both branches is not caused only by the global economy - financial crisis and state, but also people leading and shaping the policy and development of the branch. Despite crisis and incapable country authorities some companies reach excellent results.

Key words: Slovenian economy, companies, indicator, ration, forestry, wood processing industry

1 UVOD

V letu 2009 so gozdarske družbe glede na kazalce in kazalnike poslovanja delile usodo celotnega slovenskega gospodarstva. Okrevanje gospodarstva je bilo zelo rahlo, različni kazalci pa so se gibali navzgor in navzdol iz meseca v mesec. Težko bi govorili o nekem obratu, nenehno pa je bila prisotna grožnja po ponovitvi dna krize v obliki črke 'W'.

Gospodarske družbe so se spopadale s slabo likvidnostjo, padcem cen, s propadajočo lesno industrijo, ki pogosto ni bila sposobna plačati zapadlih terjatev, ter z državo, ki ima nenehno željo po povečevanju koncesijskih dajatev.

S. J. univ. dipl. inž. gozdarstva, Združenje za gozdarstvo pri GZS Dimičeva 13 1000 Ljubljana

V letu 2009 se je možni posek z upoštevanjem izdelanih gozdnogospodarskih načrtov GGE povečal za 4,0 % in je znašal 5.126.609 m³ (leta 2008: 4.930.175 m³), v obdobju 1994-2009 pa se je povečal kar za 63 % (leta 1994: 3.147.771 m³).

V letu 2009 je bilo v slovenskih gozdovih skupno posekano za **3.374.191 m³** dreves, od tega **1.853.772 m³** iglavcev (9,8 % manj kot v letu 2008) in **1.520.419 m³** listavcev (10,8 % več kot v letu 2008). V primerjavi z letom 2008 se je posek zmanjšal za 1,6 %.

Posek še naprej zaostaja za možnim posekom po gozdnogospodarskih načrtih. V letu 2009 je dosegel 66 % možnega poseka (leta 2008: 70 %, leta 2007: 68 %, leta 2006: 82, leta 2005: 75 %, leta 2004: 71 %, leta 2003: 75 %, leta 2002: 72 % in leta 2001: 75 %), pri iglavcih 76 % (leta 2008: 87%, leta 2007: 89 %, leta 2006: 104, leta 2005: 99 %, leta 2004: 90 %, leta 2003: 94 %, leta 2002: 81 % in leta 2001: 83 %) in pri listavcih le 57 % (leta 2008: 53%, leta 2007: 48 %, leta 2006: 63, leta 2005: 54 %, leta 2004: 53 %, leta 2003: 57 %, leta 2002: 63 % in leta 2001: 67 %). Na ravni Slovenije še vedno nimamo neoporečnih primerjav po posameznih oblikah lastništva, saj se podatki o poseku nanašajo na trenutno lastništvo gozda, medtem ko se podatki o možnem poseku nanašajo na lastništvo, kot je bilo v času izdelave posameznih gozdnogospodarskih načrtov. Približni izračuni zadnjih let kažejo, da se v državnih gozdovih posek realizira blizu količine načrtovanega (možnega), posek v zasebnih gozdovih pa znatno manj.

Razlika med dopuščeno količino poseka po gozdnogospodarskih načrtih GGE in realiziranim

posekom v zadnjih letih je torej izključno zaradi zasebnih gozdov. V zasebnih gozdovih je več vzrokov za nerealizirane sečnje, najpogostejši pa je premajhna ekonomičnost pridobivanja lesa, ki je pogojena z veliko razdrobljenostjo posesti, majhno odvisnostjo lastnikov gozdov od prihodkov iz gozda, nezadostno odprtostjo gozdov z gozdnimi prometnicami pa tudi neustrezno davčno politiko skupaj s premajhnimi stimulansivzpodbudami s strani države.

Hkrati je treba poudariti, da najnovejše analize ponovnih meritev na stalnih vzorčnih ploskvah kažejo, da je ponekod nedovoljenega poseka precej več, kot ga uspe evidentirati.

V državnih gozdovih takšnega poseka praktično ni, medtem ko se v zasebnih gozdovih beleži tudi do nekaj deset odstotkov nedovoljenega poseka, ki ga uspe evidentirati le manjši del. Zato je delež realiziranega možnega poseka verjetno v resnici večji, kot je omenjenih 65 %.

Upoštevajoč podatke o lesni zalogi in prirastku slovenskih gozdov po trenutno veljavnih gozdnogospodarskih načrtih, je v letu 2009 znašal posek v odnosu do lesne zaloge 1,03 % (pri iglavcih 1,22 % in pri listavcih 0,87 %), v odnosu do tekočega prirastka pa 42,3 % (pri iglavcih 52,5 % in pri listavcih 34,1 %). Upoštevajoč samo t. i. gospodarske gozdove, je znašal posek glede na lesno zalogo 1,09 % (pri iglavcih 1,28 %, pri listavcih 0,93 %), glede na tekoči prirastek pa **44,2 % (pri iglavcih 54,4 % in pri listavcih 36,0 %)**.

Povprečni volumen v letu 2009 posekanih dreves je znašal 0,80 m³ (pri iglavcih 1,02 m³ in listavcih 0,63 m³), v državnih gozdovih 0,89 m³ (pri iglavcih 1,01 m³ in listavcih 0,79 m³), zasebnih gozdovih pa 0,75 m³ (pri iglavcih 1,03 m³ in listavcih 0,56 m³).

Podatki kažejo, da je bil v letih z velikim deležem sanitarnega poseka zaradi žleda in snega (1996 in 1997) oziroma napada podlubnikov in vetrolomov (2006 in 2007) povprečni volumen posekanih dreves znatno manjši kot v letih brez hujših (vremenskih) ujm. Debelinska struktura v letu 2009 posekanega drevja je v primerjavi s prejšnjim letom ostala približno enaka in je, upoštevajoč lesno maso posekanega lesa, naslednja: drevje do premera 29,9 cm: 21 %, drevje premera 30,0-49,9 cm: 46 % in drevje s premerom 50,0 cm in več: 33 %.

To kaže, da v slovenskih gozdovih sekamo razmeroma deblodebelo drevje, veliko slednjega pa ostaja v gozdu. Avstrijska žagarska industrija reže les do premera 40 cm, naprej pa praviloma ne, ker so izkoristki slabši. Drevje do takega premera je tudi primerno za strojno sečnjo in manipulacijo. Z gojenjem predebelega drevja ne bomo povečevali konkurenčnosti slovenskega gozdarstva in lesne industrije.

2 POSLOVANJE SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA V LETU 2009

Prihodki iz prodaje so se, gledano z vidika celotnega gospodarstva, zmanjšali za 13,8 odstotka, prihodki na tujem trgu za 18,6 odstotka (na trge EU za 17,8 odstotka, zunaj EU za 20,3 odstotka). V industriji so bili prihodki manjši za 16 odstotkov, v gradbeništvu za 18,3 odstotka, tudi v trgovini so bili skromnejši za 16,5 odstotka.

Dodana vrednost (DV), ki so jo ustvarile vse gospodarske družbe, je bila nižja za 7,3 odstotka, za 2,1 odstotka so se zmanjšali stroški dela. Neto čisti dobiček vseh družb v višini 549 milijonov evrov je bil najmanjši v zadnjih petih letih. V primerjavi z letom 2008 se je zmanjšal za 68 odstotkov. Davek iz dobička vseh družb je bil manjši za 24,6 odstotka.

V industriji in gradbeništvu se je dodana vrednost zmanjšala za 12 odstotkov, v trgovini za 8,5 odstotka. Neto dobički so se v industriji zmanjšali za 66,1 odstotka, v gradbeništvu za 92,6 odstotka, v trgovini za 17,8 odstotka. Davki od dobička so bili v industriji manjši za 31,5 odstotka, v gradbeništvu za 35,6 odstotka, v trgovini za četrtno.

Kar 76 odstotkov neto dobička so ustvarile velike družbe, petino srednje velike in petino male družbe. Mikrodružbe so prvič ustvarile veliko neto izgubo, in sicer 85 milijonov evrov.

2.1 V letu 2009 se je porušilo dolgoletno sorazmerje med rastjo produktivnosti in stroški dela

V enem letu smo povsem, zmanjšali na najmanjšo mogočo mero stroškovno konkurenčnost Slovenije. DV vseh družb se je zmanjšala za 7,3 odstotka, število zaposlenih se je zmanjšalo za 2,7 odstotka, stroški dela le za 2,1 odstotka, število gospodarskih družb za 4,1 odstotka. Produktivnost v višini 34.168 evrov DV na zaposlenega se je tako v letu 2009 - glede na leto 2008 - nominalno zmanjšala za 4,8 odstotka.

Rast stroškov dela je prehitela rast produktivnosti. Ob siceršnjem neskladju med produktivnostjo gospodarstva in hitrejšo rastjo plač javnega sektorja v letu 2009 se je v istem letu tudi v gospodarstvu porušilo dolgoletno razmerje med začrtanim počasnejšim trendom dviga plač glede na rast produktivnosti.

2.2 Kazalci poslovanja nas svarijo in terjajo ukrepanje

Globlji vpogled v kazalce produktivnosti in strukturo DV ter (pre)zadolženosti podjetij terja hitre odzive in še hitrejše ukrepanje. Da je treba podobo stanja izostriti in jo vzeti resno, kažejo tudi mednarodne ocene konkurenčnosti Slovenije, kjer smo padli za skoraj 20 mest. Dvom o pesimizmu slovenskega menedžmenta in ekonomske stroke, ki je dala take ocene, ni upravičen. Mednarodne ocene konkurenčnosti namreč posebej poudarjajo visoke in drage ovire na področju učinkovite rabe lastnega znanja. Slovenija ob siceršnjem napredovanju primerjalno zaostaja po kazalcih učinkovitosti razvojnih politik, posebno na področju vlaganj v raziskave in razvoj (RR), pri prenosu znanja od ideje do uporabe in prodaje. Take ocene izpostavljajo, da ob razmeroma velikih vlaganjih v RR zaostajamo po kazalcih podpore vlade pri vlaganjih v tehnološki razvoj ter dejstvo, da ni pravih ekonomskih učinkov takih vlaganj.

Kaj kažeta kazalca produktivnosti - dodana vrednost na zaposlenega (DV/zap.) in struktura dodane vrednosti?

V industriji je produktivnost z 31.523 evri DV/zap. za 7,7 odstotka pod slovenskim povprečjem, gradbeništvu s 25.538 evri DV/zap. pa celo za četrtno. Produktivnost gostinstva, ki se je v letu 2009 zmanjšala veliko manj kot v industriji in gradbeništvu, je s 23.253 evri DV/zap. za 31,9 odstotka pod slovenskim povprečjem.

V letu 2009 se je delež stroškov dela v dodani vrednosti za vse gospodarske družbe s 60,6 odstotka, kolikor je znašal v letu 2008, povečal na 63,4 odstotka, v industriji na 65,3 odstotka, v gradbeništvu na 71,2 odstotka, v nemalo industrijskih panogah celo presega 75 odstotkov.

Če uporabimo vrednost produktivnosti v višini najmanj 40 tisoč evrov DV na zaposlenega in okoli 65-odstotni delež stroškov dela v DV kot priporočljiva indikatorja zdravja podjetja (z odstopanji po panogah), lahko sklepamo, kdaj in kje so nujni ukrepi za prestrukturiranje.

Upoštevajmo dobre prakse podjetij, ki načrtujejo in nadzirajo višino produktivnosti in strukturo DV tako, da dovolj DV - poleg za dobre plače - ostaja tudi za razvoj, plačila državi in lastnikom.

Preglednica 1: Dodana vrednost (dv) gospodarskih družb po dejavnostih, 2009

SKD	DV/ zaposlenega v EUR	Indeks 09/08	Struktu- ra SLO =100	Delež stro- škov dela v DV	Indeks 09/08
SKUPAJ	34.168	95,2	100	63,4%	105,6
A Kmetijstvo in lov, gozd., ribištvo	26.392	95,3	77	76,6%	104,7
B Rudarstvo	47.830	108,3	140	68,4%	93,1
C Predelovalne dejavnosti	31.523	95,9	92	65,3%	105,0
D Oskrba z el. energ., plin. in paro	90.560	103,0	265	36,6%	99,6
E Oskrba z vodo; saniranje okolja	34.088	94,7	100	67,8%	106,4
F Gradbeništvo	25.538	90,7	75	71,2%	108,9
G Trg.; vzdrž. in popr. mot. vozil	34.753	91,4	102	61,0%	109,6
H Promet in skladiščenje	32.407	92,2	95	71,0%	108,3
I Gostinstvo	23.253	97,7	68	73,8%	103,8
J Informac. in komunikac. dej.	59.295	90,4	174	56,1%	109,7
K Finančne in zavarovalniške dej.	79.531	100,5	233	42,8%	99,7
L Poslovanje z nepremičninami	71.396	94,3	209	31,8%	107,4
M Strokov., znan. in tehn. dej.	42.803	100,7	125	62,8%	99,3
N Druge raznovrstne poslovne dej.	18.239	97,6	53	86,6%	102,9
O Dej. javn. uprave; obr.; soc. var.	39.363	109,9	115	59,7%	95,0
P Izobraževanje	26.081	97,5	76	75,8%	103,6
Q Zdravstvo in socialno varstvo	35.413	102,7	104	66,1%	103,2
R Kult., razvedr. in rekreac. dej.	44.763	91,7	131	71,2%	104,8
S Druge dejavnosti	22.059	102,3	65	80,7%	100,0

Vir: Kazalniki poslovanja GZS 2009, junij 2010, na temelju podatkov AJ PES - baza podatkov letnih poročil gospodarskih družb.

Delež stroškov dela v DV Zdravje podjetja

do 40 %	odlično
do 50 %	dobro
do 60 %	solidno
do 70 %	spremembe
do 85 %	korenite spremembe
več %	sanacija

Opomba: Okvirno velja za podjetje, ki ne prodaja čiste storitve.

2.3 Število družb in zaposleni

V zadnjih letih je zabeležena težnja povečevanja števila aktivnih družb¹. V letu 2009 je bilo evidentiranih 53.897 družb ali za 3,7 odstotka več kot v letu 2008. Število zaposlenih v gospodarskih družbah (preračunano iz delovnih ur) pa se je v letu 2009 v povprečju zmanjšalo za 2,7 odstotka.

Po podatkih za leto 2009 je največ družb, 25,6 odstotka, delovalo v dejavnosti G-Trgovina, vključno z vzdrževanjem in popravili motornih vozil, ki je zaposlovala 18,6 odstotka vseh zapo-

slenih v Sloveniji. Glede na kazalec zaposlenih je bilo največ zaposlenih v družbah C-Predelovalnih dejavnosti, kar 36 odstotka (v letu 2008 38,8 %) vseh zaposlenih v gospodarstvu.

V letu 2009 je aktivno poslovalo 6.726² gospodarskih družb predelovalnih dejavnosti. Med njimi je bilo največ družb (21,5 %) v dejavnosti 25-Proizvodnji kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav, ki so zaposlovale tudi največ oseb - 14,1 odstotka vseh zaposlenih v predelovalnih dejavnostih. Po številu družb sledi 18-Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa (9 %) ter 16-Obdelovanje in predelovanje lesa; proizvodnja izdelkov iz lesa (7,6 %).

V predelovalnih dejavnostih se je v letu 2009 število zaposlenih zmanjšalo za 7,8 odstotka. Zaposlenost se je najbolj zmanjšala v dejavnostih 30-Proizvodnji drugih vozil in plovil za 20,7 odstotka, v 16-Obdelavi in predelavi lesa; proizvodnji izdelkov iz lesa za 12,7 odstotka, v 29-Proizvodnji motornih vozil, prikolic in polpri-

¹ Število družb - upošteva se družbe, ki so oddale letna poročila za posamezna leta.

² Število družb - upošteva se družbe, ki so oddali letna poročila za posamezno leto.

Preglednica 2: DRUŽBE IN ZAPOSLENI PO DEJAVNOSTIH V LETU 2009

	Število	Delež v %	Število	Delež v %	Indeks 09/08
SKUPAJ	53.897	100	479.894	100	97,3
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	352	0,7	3.852	0,8	100,1
B Rudarstvo	71	0,1	3.094	0,6	93,1
C Predelovalne dejavnosti	6.726	12,5	172.775	36,0	92,2
D Oskrba z el. energ., plinom in paro	269	0,5	7.745	1,6	101,5
E Oskrba z vodo; saniranje okolja	276	0,5	8.812	1,8	101,3
F Gradbeništvo	6.814	12,6	53.328	11,1	97,0
G Trg.; vzdrž. in popr. motornih vozil	13.789	25,6	89.405	18,6	100,1
H Promet in skladiščenje	2.375	4,4	36.783	7,7	99,7
I Gostinstvo	2.459	4,6	17.700	3,7	104,1
J Informac. in komunikac. dejavnosti	2.803	5,2	17.923	3,7	106,7
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1.084	2,0	3.738	0,8	93,3
L Poslovanje z nepremičninami	1.792	3,3	3.600	0,8	101,7
M Strokov.,znan. in tehn. dejavnosti	10.703	19,9	28.914	6,0	104,4
N Druge raznovrstne posl. dejavnosti	1.570	2,9	20.791	4,3	99,4
O Dej. javn. uprave; obrambe; soc.var.	8	0,0	252	0,1	96,9
P Izobraževanje	575	1,1	1.332	0,3	102,3
Q Zdravstvo in socialno varstvo	861	1,6	3.265	0,7	111,6
R Kult., razvedr., in rekreac. dejavnosti	557	1,0	3.829	0,8	97,2
S Druge dejavnosti	813	1,5	2.757	0,6	101,2

Vir: KAPOS GZS 2009, junij 2010 - na osnovi podatkov AJPES - podatkovna baza letnih poročil

kolic ter v 24-Proizvodnji kovin za 12,5 odstotka. Povečala se je le v dveh dejavnostih (14-Proizvodnja oblačil in 31-Proizvodnji pohištva).

2. 4 Prihodki in odhodki

Poslovni prihodki in odhodki gospodarskih družb za leto 2009 so že odražali posledice finančne in gospodarske krize ter padcev tečajev vrednostnih papirjev. V letu 2009 so gospodarske družbe po nerevidiranih in nekonsolidiranih podatkih ustvarile za 71.851 milijonov EUR prihodkov³ oziroma za 13,8 odstotka manj kot leto prej. Izkazanih odhodkov je bilo za 70.844 milijonov EUR, kar je za 13,3 odstotka manj.

Poslovni prihodki so v celotnih prihodkih za leto 2009 predstavljali 96,6-odstotni delež. V primerjavi z letom poprej so bili manjši za 14,2 odstotka. Največ poslovnih prihodkov so družbe ustvarile s prodajo na domačem trgu, in sicer 70,3 odstotka, s prodajo na trgih EU 18,3 odstotka in s prodajo na trgih zunaj EU 9 odstotkov. Na

domačih trgih so družbe dosegle nominalno za 12,4 odstotka manj čistega prihodka in na tujih trgih za 18,6 odstotka manj čistega prihodka kot leto prej. Največ čistih prihodkov od prodaje na domačem trgu so ustvarile družbe s področja G-trgovine, vzdrževanje in popravil motornih vozil, 35,6 odstotka, sledijo C-Predelovalne dejavnosti s 28,6-odstotnim deležem.

Poslovni odhodki so v letu 2009 v celotnih odhodkih imeli 95,2-odstotni delež in so se glede na leto poprej zmanjšali za 13,2 odstotka. Največji, 73,6-odstotni, delež odhodkov predstavljajo stroški blaga, materiala in storitev, ki so se v letu 2009 zmanjšali za 16,7 odstotka. Stroški dela, ki so v letu 2009 predstavljali 14,7 odstotka vseh odhodkov gospodarstva, so se zmanjšali bistveno manj kot odhodki, le za 2,1 odstotka. Za plače so družbe namenile za 1,5 odstotka manj kot leto prej. Odpisi vrednosti, kamor v večji meri sodi amortizacija, so se povečali za 10,4 odstotka.

Finančni položaj družb se je tako kot že v letu 2008 poslabšal tudi v letu 2009. V letu 2009 so se **finančni prihodki** zmanjšali za 22,3 odstotka -

³Ne vključujejo sprememb vrednosti zalog.

predvsem zaradi manjših prihodkov iz deležev (dividende, deleži v dobičku ...). Predelovalnim dejavnostim so se finančni prihodki oslabili predvsem zaradi slabših finančnih prihodkov iz danih posojil in posojilnih terjatev. **Finančni odhodki** so se zmanjšali za 14,6 odstotka glede na leto 2008. Tako so družbe izkazale neto negativni rezultat iz finančnega delovanja. **Rast finančnih odhodkov je bila namreč za 7,7 odstotnih točk večja od rasti finančnih prihodkov.**

2.5 Prihodki na tujih trgih in izvozniki

V letu 2009 je **13.457 izvoznikov**,⁴ ki so zaposlovali 336.785 oseb ali 70,2 odstotka vseh zaposlenih, ustvarilo 19 milijard evrov **čistih prihodkov na tujem trgu** ali za 18,6⁵ odstotka manj kot v letu 2008. Poslovni izid izvoznikov se je od vstopa v EU v povprečju povečeval, v letu 2009 pa se je več kot prepolovil. Delež izvoza (blaga in storitev) v celotnih prihodkih družb v Sloveniji je v letu 2009 znašal 26,4 odstotka (v letu 2008 28,1 %), medtem ko je za C-Predelovalne dejavnosti predstavljal 59,1 odstotka (v letu 2008 60,3 %).

Med izvoznimi družbami imajo velika podjetja največji pomen, saj je v letu 2009 518 velikih družb ustvarilo za 13 milijard EUR izvoza ali 67,2 odstotka vseh prihodkov na tujih trgih. Take velike družbe zaposlujejo kar 53,6 odstotka (v letu 2008 55,2 %) vseh zaposlenimi pri izvoznikih. Po številu podjetij je na tujih trgih navzočih največ mikro- in majhnih družb - 91,7 odstotka družb, ki so ustvarile 19,3 odstotka prihodkov na tujih trgih in zaposlovale 28,9 odstotka vseh zaposlenih pri izvoznikih.

2.6 Poslovni izid

Čisti dobiček je lani izkazalo 32.487 družb. Skupaj so ustvarile za 2.665 milijonov EUR oziroma 18,3 odstotka manj čistega dobička kot leto poprej. Po rasti čistega dobička izstopajo gospodarske družbe iz O-Dej. javne uprave; obrambe; socialnega varstva in P-Izobraževanja, po zmanjšanju čistega dobička

⁴ Izvoznik - če je v letu 2009 zabeležil čisti prihodek od prodaje na tujem trgu.

⁵ Če pogledamo nabor podjetij, ki so izvažala v letu 2009 in taka podjetja primerjamo z vrednostmi izvoza v letu 2008, so le-ta v povprečju zmanjšala čisti prihodek na tujem trgu za 17,9 odstotka, neto čisti dobiček pa za 55,6 odstotka.

glede na 2008 pa izstopajo R-Kulturne, razvedrilne in rekreacijske davnosti kot tudi L-Poslovanje z nepremičninami.

Kar 35,5 odstotka vseh družb (v letu 2008 le 29,7 %) oziroma 19.125 družb je v 2009 izkazalo **čisto izgubo** v višini 2.116 milijonov EUR. Čista izguba je bila v letu 2009 za 37 odstotkov višja (v 2008 za 175 %) glede na prejšnje leto. Take družbe so skupaj zaposlovale 131.541 delavcev ali kar za 27,4 odstotka vseh zaposlenih. Največ družb z izgubo je bilo v trgovinskih dejavnostih (4.985 družb), največji delež (22,2 %) čiste izgube pa so ustvarile K-Finančne in zavarovalniške dejavnosti.

Poslovni izid, izražen kot **neto čisti dobiček** gospodarskih družb,⁶ je bil tako še bolj kot v letu 2008 odraz finančne in gospodarske krize. V letu 2009 je bilo ustvarjenega le 549 milijonov EUR neto čistega dobička, kar je bilo glede na leto 2008 kar za 68 odstotka manj (v letu 2008 je bil le-ta glede na leto leto 2007 nižji za 51,8 odstotka). Iz poslovnega in finančnega delovanja so se prihodki v povprečju zmanjšali bolj kot odhodki. Tako so slabi rezultati v letu 2009 po slabših rezultatih v 2008 še dodatno skrhalo podjetja in njihovo kondicijo

3 POSLOVANJE GOZDARSKIH DRUŽB V LETU 2009

3.1 Gospodarjenje v koncesijskih gozdovih

V letu 2009 je pri večini koncesionarjev gospodarjenje z gozdovi potekalo nemoteno in je bilo v skladu z letnim načrtom. Večja odstopanja od letnega načrta so bila na območju Gorenjske (GG Bled) zaradi nedokončane sanacije snegoloma iz leta 2008, vetroloma in kalamitet podlubnika. V juniju je neurje z močnim vetrom in točo povzročilo veliko škode na območju Murske Sobote in Gornje Radgone, posledično pa so se spremenila tudi vlaganja v gozdove.

Veliko napora in energije je bilo vloženo v sanacijo snegoloma, vetroloma in kalamitetna-padov podlubnika na območju GG Bled. Vendar Zavodu za gozdove Slovenije OE Bled in konce-

⁶ Bank, zavarovalnice, nekateri skladi in pooblašene investicijske družbe ter družbe v stečaju niso upoštevane.

sionarjem GG Bled, d. o. o., ni uspelo dokončno sanirati vseh prizadetih območji. Tako bo Sklad v letu 2010 nadaljeval s sanacijo prizadetih območji in če ne bo večjih naravni ujm, bodo vsa dela tudi uspešno končali. Plačila koncesijskih obveznosti so potekala v skladu z dogovorjenim letnim programom izkoriščanja gozdov.

Realizacija načrta je pri večini gozdnogospodarskih območij (v nadaljevanju: GGO) potekala skladno s podpisanim letnim programom izkoriščanja gozdov. Zaradi objektivnih razlogov so bila večja odstopanja pri večini gozdarskih podjetjih. Od prvotno načrtovanih 980.143 m³ se je posek povečal na 1.059.412 m³, to je za osem odstotkov. Sanacija snegoloma, vetroloma in kalamitet podlubnikov, ki je potekala po Sloveniji, je bistveno vplivala na realizacijo poseka. V sanacijo je bilo zajetih okoli 90.000 m³ lesne mase.

V letu 2009 se je zmanjševala težnja povečanja deleža sečnje iglavcev v skupni masi poseka. Posledica zmanjševanja je predvsem sledenje Sklada načrtovanim količinam poseka, ki so opredeljene v gozdnogospodarskih načrtih gozdnogospodarskih enot in območnih enot. V letu 2009 se je sečnja listavcev na nekaterih GGO-jih zelo približala načrtom.

Realizacija poseka v letu 2009 glede na načrt v letu 2009 je bila presežena pri vseh koncesionarjih, razen pri GG Slovenj Gradec, GG Maribor in Gozdarstvu Gorenjske, ki so dosegli 93,99 oziroma 84 odstotkov načrtovanih količin. Razlog za neizpolnitev postavljenega načrta pri GG Slovenj Gradec je zavestno zmanjševanje količin, in sicer zato, da ne bi v naslednjih letih sekal za 5.000 m³ na leto manj zaradi omejitve etata v gozdnogospodarskih načrtih. Pri GG Maribor je razlog denacionalizacija, pri Gozdarstvu Gorenjske pa upoštevanje realizacije iz leta 2008, ki je bila manjša za 5.245 m³ od načrtovane v letu 2008. Največje preseganje načrta je bilo ustvarjeno pri SGG Tolmin, Snežnik in Gozd, in sicer za 38,23 oziroma za 15 odstotkov. Vzrok za preseganje načrta pri SGG Tolmin je dokončanje sanacije vetroloma, pri Snežniku prenos nedokončanih delovišč iz leta 2008 (6.628 m³) in upoštevanje realizacije iz leta 2008 ter pri Gozdu sanacija kalamitet podlubnikov.

Preseganje načrta je bilo največje pri koncesionarjih SGG Tolmin in Gozd Ljubljana, in sicer 52 in 30 odstotkov. Vzrok za tolikšen presežek pri podjetju Gozd Ljubljana je večja realizacija poseka (sanitarna sečnja - kalamitete podlubnikov), medtem ko je pri SGG Tolmin treba iskati vzrok v večji skupni količini poseka (dokončanje sanacije lanskega vetroloma in sanacija žarišč podlubnikov). Največje nedoseganje načrta je bilo pri GG Celje in GG Slovenj Gradec.

Vzrok za nedoseganje načrta pri podjetju GG Celje je večje vlaganje v gojenje in varstvo gozdov po lanskem neurju (vetrolom) in večja vlaganja v gozdno infrastrukturo (ceste, gozdne vlake - sanacija po lanskem neurju, vetru in močnem deževju itn.), pri podjetju GG Slovenj Gradec pa zmanjšanje obsega proizvodnje (poseka, na predlog koncesionarja) z namenom, da bi si koncesionar za naslednja leta zagotovil kontinuirano in enakomerno gozdno proizvodnjo. Če bi koncesionar posekal načrtovano količino, bi v naslednjih letih sekal za 5.000 m³ na leto manj zaradi omejitve etata v gozdnogospodarskih načrtih, s čimer bi ogrozil polno zaposlenost svojih gozdnih delavcev v proizvodnji. Manjša realizacija v letu 2009 glede na realizacijo iz leta 2008 je v največji meri posledica dosežene nižje povprečne cene lesa, negotovih razmer na trgu gozdno-lesnih sortimentov ter finančne in gospodarske krize v letu 2009.

3.1.2 Gojenje gozdov

Gozdnogojitvena dela so bila v primerjavi z letom 2008 realizirana 93-odstotno. Večja odstopanja glede na realizacijo iz leta 2008 so nastala le pri GG Maribor in GG Slovenj Gradec, ki sta realizacijo dosegla v višini 59 in 79 odstotkov. Razloge za to je treba iskati predvsem v zmanjševanju vlaganj v gojenje in varstvo gozdov v letu 2009. V letu 2009 je Sklad vlaganja pri gojenju in varstvu gozdov zmanjševal z namenom, da je lahko povečeval donos. Največje preseganje realizacije vlaganj v gojenje in varstvo gozdov v primerjavi s prejšnjim letom je Sklad zabeležil pri GG Postojna in GG Brežice. Povečanje je nastalo zaradi povečanega vlaganja v varstvo gozdov, v protipožarno zaščito pri GG Postojna, pri

GG Brežice pa zaradi obnove po naravni ujmi iz leta 2008. Preseganje je nastalo zaradi povečanih sofinanciranih sredstev s strani države. Preseganje realizacije pri GG Nazarje ni realno, saj je Sklad pri realizaciji v letu 2009 upošteval načrtovane podatke Zavoda za gozdove Slovenije. Podpisa aneksa za leto 2009 ni bilo zaradi odločitve Sklada, da koncesionarju GG Nazarje v stečaju vzame koncesijo, in sicer zaradi neizpolnjevanja osnovnih pogojev za uspešno izvajanje del v gozdovih, ki so v koncesiji.

3.1.3 Gradnja in vzdrževanje gozdnih vlak

Realizacija sredstev na tej postavki je bila manjša za 3 odstotke, medtem ko je skupna realizacija znašala 2.211.815 EUR, kar je za 77.522 EUR manj kot v letu 2008. Odstopanja v realizaciji so nastala zaradi manjšega vlaganja v izgradnjo, rekonstrukcijo in popravilo vlak v letu 2009. Manjša so bila zaradi dogovora med Skladom in koncesionarji, da se opravijo samo najnujnejša dela, ki so potrebna za realizacijo poseka. S tem ukrepom je Sklad povečal donos iz koncesije.

3.1.4 Redno vzdrževanje gozdnih cest

Za redno vzdrževanje gozdnih cest je bilo porabljenih 819.970 EUR, kar je 13 odstotkov manj kot leta 2008 oziroma 124.879 EUR manj. Vzroki za manjšo porabo v primerjavi z letom 2008 so manj naravnih ujm (snegolomi, vetrolomi in večja deževja) v letu 2009.

3.1.5 Dohodki iz koncesij

Koncesijska odškodnina se je plačevala z mesečnimi akontacijami v skladu z dogovori v letnih aneksih in na podlagi sklepa Sveta Sklada. Kljub velikemu deležu sanacijskih sečenj je bilo realiziranih 6.169.658 EUR prihodka - koncesijske odškodnine. Prihodki so bili od načrtovanih manjši za 5.243 EUR oziroma za 0,08 odstotka in za 6 odstotkov manjši od realizacije v letu 2008.

3.2 Kazalci in kazalniki poslovanja gozdarskih družb

3.2.1 Število družb in zaposleni

V letu 2009 je v Sloveniji poslovalo 77 gozdarskih družb, in sicer 5 velikih, 4 srednje, 5 majhnih in 63 mikro-družb. V njih je bilo, izračunano iz ur, zaposlenih 1.580 delavcev. Iz preglednice 4 je razvidno, da je nastalo rahlo prestrukturiranje družb po velikosti, hkrati pa se je nekoliko povečalo število družb in zmanjšalo število zaposlenih v primerjavi s prejšnjim letom. Kljub recesiji in številnim stečajem se število družb in zaposlenih v gozdarstvu ni bistveno spremenilo.

Po številu zaposlenih in po prihodkih še vedno prednjačijo velike družbe z deležem 50 % oziroma 41 %. Mikro-družbe imajo pri zaposlenih 16 % delež, pri prihodkih pa je njihov delež okroglih 12 %. Slika seveda ni popolna, saj se nekatere gozdarske družbe (zlasti velike) ukvarjajo tudi z drugimi dejavnostmi, medtem ko so nekatere druge registrirane kot lesnopredelovalna podjetja, čeprav je gozdarstvo pomemben del njihove dejavnosti (Snežnik iz Kočevske Reke).

Preglednica 3: Kazalci in kazalniki poslovanja gozdarskih družb v letu 2009

02 - Gozdarstvo		Skupaj	Velike	Srednje	Majhne	Mikro	
		Št. družb	139.131.969	5	4	5	63
		Prihodki (v EUR)	1.580	69.374.676	41.186.210	12.187.017	16.384.066
		Zaposleni	1.580	647	468	215	250
KAZALCI		AOP	Januar-december 2009 (v EUR)		Indeks 09/08		
1	Prihodki (ne vključujejo sprememb vrednosti zalog)	110+123+124+125+153+178	139.131.969		87,9		
1.1	Kosmati donos od poslovanja	126	137.913.364		88,3		
1.1.1	Čisti prihodki od prodaje	110	133.230.782		87,7		
1.1.1.1	Čisti prih. od prodaje na domačem trgu	111	88.348.102		87,3		

Sterle, J.: Gozdarske družbe, lesna industrija in slovensko gospodarstvo ter njihovo poslovanje v kriznem letu 2009

1.1.1.2	Čisti prihodki od prodaje na tujem tagu	115+118	44.882.680	88,6
1.2	Finančni prihodki	153	2.355.901	125,3
1.2.1	Finančni prihodki iz deležev	155	1.878.533	196,7
1.2.2	Finančni prih. iz danih posojil in poslovnih terjatev	160+163	477.368	51,6
1.3	Drugi prihodki	178	1.083.273	122,7
2	Odhodki	127+166+181	139.150.155	90,2
2.1	Poslovni odhodki	127	137.520.602	90,8
2.1.1	Stroški blaga, materiala in storitev	128	89.262.134	86,9
2.1.2	Stroški dela	139	36.012.574	96,7
2.1.2.1	Stroški plač	140	25.359.055	96,3
2.1.3	Odpisi vrednosti	144	10.351.154	106,4
2.1.3.1	Amortizacija	145	9.650.052	105,4
2.2	Finančni odhodki	166	1.489.847	71,5
2.2.1	Finančni odhodki za obresti	167	1.291.856	89,7
2.3	Drugi odhodki	181	139.706	18,0
3	Celotni dobiček	182	4.539.668	59,9
3.1	Dobiček pred davki in obrestmi (EBIT)	186+184+185+167	5.831.556	64,8
3.2	Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo (EBDIT)	186+184+185+167+145	15.481.608	85,3
3.3	Davek iz dobička	184	860.280	62,4
3.3.1.	Odloženi davki	185	-12.313	108,0
3.4	Čisti dobiček	186	3.691.733	59,6
4	Celotna izguba	183	2.337.285	80,7
4.1	Čista izguba	187	2.337.317	81,2
5	Sredstva	001	149.344.986	105,5
5.1	Dolgoročna sredstva	002	77.916.993	101,9
5.1.1	Neopredmetena dolgoročna sredstva in dolgoročne AČR	003	1.968.724	107,3
5.1.2	Opredmetena osnovna sredstva	010	61.935.177	101,8
5.1.3.	Naložbene nepremičnine	018	1.321.271	94,6
5.1.4.	Dolgoročne finančne naložbe	019	12.310.472	106,3
5.2	Kratkoročna sredstva	032	70.981.651	111,6
5.2.1	Zaloge	034	13.868.800	114,4
6	Obveznosti do virov sredstev	055	149.344.986	105,5
6.1	Kapital	056	80.691.944	101,5
6.2	Dolgoročne obveznosti	075	20.728.867	187,1
6.3	Kratkoročne obveznosti	085	43.492.418	93,2
7	Povp. št. zaposlenih po del. urah (celo št.)	188	1.580	99,0
8	Dodana vrednost (DV)	126-128-148	46.756.490	90,4
9 ¹⁾	Neto čisti dobiček / izguba	186-187	1.354.416	40,8

Vir podatkov: AJ PES; obdelava: CIS GZS; metodologija: SKEP GZS

Sterle, J.: Gozdarske družbe, lesna industrija in slovensko gospodarstvo ter njihovo poslovanje v kriznem letu 2009

Kazalniki ^{B)}			Koeficient oz. vrednost v EUR	Indeks 09/08
KAZ 1 ^{A)}	Finančna neodvisnost (kapital/sredstva)	056/001	0,540	96,1
KAZ 2 ^{A)}	Kratkoročni koeficient(kratkoročna sredstva/kratkoroč. obveznosti)	032/085	1,632	119,8
KAZ 3	Razmerje kratkoročnih poslovnih terjatev in obveznosti (kratkor. poslovne terjatve/kratkor. posl. obveznosti)	048/093	2,225	106,6
KAZ 4 ^{A)}	Finančne naložbe v sredstvih (dolg. in krat. finančne naložbe/sredstva)	(019+040)/001	0,173	96,8
KAZ 5 ^{A)}	Delež opredmetenih osnov. sred. (opr. osn. sred./sredstva)	010/001	0,415	96,4
KAZ 6 ^{A)}	Delež zalog v sredstvih (zaloge/sredstva)	034/001	0,093	108,4
KAZ 7 ^{E)}	Koeficient zadolženosti (finančne in poslovne obveznosti/obveznosti do virov sred.)	(075+085)/055	0,430	105,3
KAZ 8 ^{E)}	Delež neto dolga(neto dolg/obveznosti do virov sredstev)	((075+085)-(027+048)-019-040-052)/055	-0,037	86,5
KAZ 9	Celotna gospodarnost (prihodki/odhodki)	(110+123+124+125+153+178)/127+166+181)	1,000	97,5
KAZ 10 ^{D)}	Dobičkovnost prodaje(dobiček iz poslovanja/čisti prihodki iz prodaje) - PM	151/110	0,022	49,5
KAZ 11 ^{D)}	Dobičkonosnost kapitala - ROE (neto dobiček/kapital)	(186-187)/056	0,017	40,2
KAZ 12 ^{D)}	Dobičkonosnost sredstev - ROA (neto dobiček/sredstva)	(186-187)/001	0,009	38,7
KAZ 13	Prihodki na zaposlenega v EUR (prihodki/povp. št. zap.)	(110+123+124+125+153+178)/188	88.085	88,8
KAZ 14 ^{E)}	Stroški dela na zaposlenega v EUR (str. dela/povpr. število zaposlenih)	139/188	22.800	97,7
KAZ 15	Plače na zaposlenega v EUR (stroški plač/povpr. število zaposlenih)	140/188	16.055	97,3
KAZ 16	Čisti dobiček na zaposlenega v EUR (čisti dobiček/povpr. število zaposlenih)	186/188	2.337	60,2
KAZ 17 ^{E)}	Čista izguba na zaposlenega v EUR (čista izguba/povpr. število zaposlenih)	187/188	1.480	82,0
KAZ 18 ^{F)}	DV na zaposlenega v EUR (dodana vred./povp. število zaposlenih)	(126-128-148)/188	29.602	91,3
KAZ 19	Dolgoročna sredstva na zap. v EUR (dolgoročna sredstva/povp. št. zap.)	002/188	49.330	102,9
KAZ 20	Delež prodaje na tujih trgih (čisti prih. iz prodaje na tuj. trgih/prihodki)	(115+118)/110+123+124+125+153+178)	0,323	100,7
KAZ 21	Delež denarnega toka iz poslovanja v prihodkih (amort. in dobiček zmanjšan za izg./prihodki)	(145+186-187)/(126+153+178)	0,078	99,2
KAZ 22	Delež amortizacije (amortizacija/odhodki)	145/(127+166+181)	0,069	116,9
KAZ 23 ^{E)}	Delež stroškov dela (stroški dela/odhodki)	139/(127+166+181)	0,259	107,3
KAZ 24	Dejanska davčna stopnja dobička (davek/celotni dobiček)	184/182	0,190	104,2
KAZ 25 ^{E)}	Delež stroškov dela v dodani vrednosti (stroški dela/dodana vrednost)	139/(126-128-148)	0,770	107,0

Preglednica 4: Število gozdarskih družb po velikosti zaposlenosti in prihodkih

Leto		Skupaj	Velike	Srednje	Majhne	Mikro
2009	Št. družb	77	5	4	5	63
2009	Prihodki (eur)	139.131.969	69.374.676	41.186.210	12.187.017	16.384.066
2009	Zaposleni	1.580	647	468	215	250
2008	Št. družb	70	6	2	6	56
2008	Prihodki (eur)	158.657.546	94.408.495	25.800.196	18.821.014	19.627.841
2008	Zaposleni	1.609	777	298	270	264

3.2.2 Prihodki in odhodki

V primerjavi s prejšnjim letom so bili prihodki manjši za okroglih 12 %, kar je blizu povprečja slovenskega gospodarstva. Tak padec je posledica gospodarske in finančne krize, izhaja pa tudi iz podjetij, ki se ukvarjajo z lesno predelavo, kjer je kriza še hujša. V prihodkih prevladujejo poslovni prihodki z več kot 98 %. Več kot 70 % poslovnih prihodkov je ustvarjenih na domačem trgu. V izvozu je velik delež podjetij, ki se ukvarjajo z lesno predelavo ali energetiko.

V primerjavi s prejšnjim letom so odhodki manjši za slabih 10 %. Zmanjšanje odhodkov je 2 % manjše kot zmanjšanje prihodkov. Finančni prihodki so se sicer zvišali za 25 %, vendar je njihov delež v skupnih prihodkih majhen (manj kot 2 %).

3.2.3 Poslovni izid

Večina pomembnih družb je imela čisti dobiček, vendar se je zmanjšal za 40,1 % v primerjavi s prejšnjim letom. Tudi v letu 07/08 je nastalo občutno zmanjšanje dobička. Čisti neto dobiček je znašal komaj 40,8 % vrednosti iz prejšnjega leta.

3.2.4 Dodana vrednost, produktivnost in stroški dela

Gozdarske družbe so v letu 2009 ustvarile skupno 46.756.490 evrov dodane vrednosti, kar je nominalno 9,6 % manj kot leto pred tem. Dodana vrednost na zaposlenega (DV/zap.) v Sloveniji je znašala v povprečju 34.168 evrov, v gozdarstvu pa 29.602 evrov. Povprečje panoge je torej kar 15 % slabše od državnega povprečja. Sicer pa je DV/zap. za 8,7 % nižja kot leto poprej. Če vzamemo DV/zap. kot merilo produktivnosti dela, je težnja zaskrbljujoča, saj se je ta kazalnik še leto poprej gibal okrog slovenskega povprečja.

V vseh gospodarskih družbah za leto 2009 je bila rast plač na zaposlenega nominalno 1,2-

odstotna in realno 0,3-odstotna, kar je verjetno posledica zmanjšanja števila zaposlenih, zlasti tistih z najnižjimi dohodki. V gozdarstvu so se plače nominalno zmanjšale za 2,7-odstotka, realno pa nekoliko več. Zmanjšanje produktivnosti dela je tako za 6 odstotnih toč večje kot zmanjšanje plač, kar sovpada s slovenskim povprečjem. V gozdarstvu so delodajalci za stroške dela namenili v povprečju 22.800 evrov na zaposlenega, kar je 2,3-odstotno zmanjšanje.

Delež stroškov dela v dodani vrednosti znaša kar 77 odstotkov, kar je 7-odstotnih točk več kot prejšnje leto in kar 14 odstotkov več kot velja za povprečje države.

3.2.5 Kazalniki uspešnosti poslovanja gozdarstva

Koeficient finančne (ne)odvisnosti ali povprečni koeficient kapitalne pokritosti sredstev gozdarskih družb je bil 0,540. V primerjavi z letom prej se je finančna neodvisnost družb poslabšala za 3,9 odstotka. Podjetja s stabilnim, dobro predvidljivim poslovanjem lahko varneje uporabljajo več dolžniških virov kot podjetja, ki poslujejo z veliko negotovostjo, hitrimi spremembami pri proizvodih ter visokim deležem neopredmetenih sredstev, ki povečujejo njihovo poslovno tveganje. V letu 2009 koeficient za vse slovenske družbe v povprečju znaša 0,351.

V letu 2009 je povprečni **kratkoročni koeficient** (kratkoročna sredstva/kratkoročne obveznosti) gozdarske dejavnosti znašal 1,632, kar je manj od teoretično »sprejemljive« vrednosti (okoli 2,000). V primerjavi z letom prej se je kratkoročni koeficient gospodarskih družb izboljšal za 19,8

odstotka. Koeficient na nivoju celotnega gospodarstva Slovenije znaša 1,162.

Lani so gospodarske družbe v gozdarski dejavnosti v povprečju dosegle **koeficient zadolženosti**

0,43, kar pomeni, da so 43 odstotkov sredstev financirale z dolгови. Dolžniško financiranje sredstev je bilo v povprečju v gozdarstvu manjše od povprečja vseh gospodarskih družb v Sloveniji (0,617). V primerjavi z letom prej se je koeficient zadolženosti gozdarskih družb poslabšal, saj je bil ta koeficient za 5,3 odstotka višji.

Celotna gospodarnost - povprečna vrednost koeficienta, ki je nekoliko pod 1,000, v gozdarstvu pokaže, da so bili v letu 2009 prihodki malenkostno manjši od odhodkov. Ta koeficient se je glede na leto 2008 poslabšal za 2,5 odstotka. Na ravni države se je ta kazalec poslabšal za 0,6 odstotka.

Dobičkovnost prodaje - PM: V letu 2009 so gospodarske družbe v gozdarstvu v povprečju na enoto prihodka od prodaje ustvarile 0,022 enote dobička, kar je za 50,5 odstotka slabše kot v letu 2008. V letu 2009 koeficient za vse slovenske družbe v povprečju znaša 0,049.

Povprečna **dobičkovnost kapitala - ROE** - gozdarstva v letu 2008 je bila 0,017, kar pomeni, da je bilo na enoto kapitala ustvarjenega za 0,017 enot dobička. V primerjavi z letom prej je to kar za 64,8 odstotka manj. Koeficient za vse slovenske družbe v letu 2009 v povprečju znaša 0,015.

Povprečna **dobičkovnost sredstev - ROA** - v gozdarstvu v letu 2008 je bila 0,009 in se je v primerjavi z letom 2008 poslabšala kar za 61,3 odstotka. Na enoto kapitala je bilo tako ustvarjenega za 0,009 enot dobička. V letu 2009 koeficient za vse slovenske družbe v povprečju znaša 0,005.

4 POSLOVANJE LESNE IN POHIŠTVENE INDUSTRIJE

Zaključne račune za leto 2009 je oddalo 856 lesnopredelovalnih družb (SKD C16+31), v katerih je bilo zaposlenih 14.589 delavcev (16.997 v letu 2008).

Prihodki so v lesnopredelovalni panogi znašali 969 mio € (1.191 mio € v 2008), odhodki pa 982 mio € (1.209 mio € v 2008), kar je generiralo 41,8 mio € čiste izgube in 17,3 mio € čistega dobička. Neto negativni rezultat iz poslovanja je torej 24,4 mio €, kar je 3,6-krat več kot v letu 2008 (6,8 mio €).

Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu so se v obdelavi in predelavi lesa glede

na prejšnje leto zmanjšali za 8,7 %, v proizvodnji pohištva pa za 19,9 %. Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu pa so se v obdelavi in predelavi lesa zmanjšali za 16,1 %, v proizvodnji pohištva pa za 23,6 %. V celoti so se čisti prihodki iz prodaje lesnopredelovalne panoge zmanjšali za 16,3 %.

Generalno vzeto so se poslovni rezultati glede na prejšnje leto izredno poslabšali, kar je odraz dlje trajajoče svetovne finančne krize, ki se je začela v letu 2008. Na splošno je področje C-31 Proizvodnja pohištva utrpelo večje zmanjšanje dobičkov kot C-16 Obdelava in predelava lesa. Gledano absolutno, je proizvodnja pohištva prispevala kar 75 % celotne neto izgube. Največji »skok« povečanja izgube (8,2 mio €) je sicer beležilo podpodročje 31.010 - Proizvodnja drugega pohištva.

Primarni del (obdelava in predelava lesa) je zaključil poslovno leto z neto čisto izgubo v višini 6,1 mio €, (prejšnje leto v višini 2,7 mio €). Proizvodnja pohištva je imela neto čisto izgubo v višini 18,3 mio € (leto prej 4,1 mio €).

V letu 2009 je največji neto čisti dobiček v lesnopredelovalni panogi zabeležilo podpodročje 16.230 - Stavbno mizarstvo in tesarstvo v višini 3,5 mio €. Največjo neto čisto izgubo pa so beležila podpodročja 31.090 - Proizvodnja drugega pohištva v višini 6,5 mio € in 31.020 - Proizvodnja kuhinjskega pohištva v višini 5,7 mio €.

Dodana vrednost se je na področju C16 - Obdelava in predelava lesa v letu 2009 glede na leto 2008 zmanjšala na indeks 87,4, na področju C31 - Proizvodnja pohištva pa na indeks 82,9. V lesnopredelovalni panogi kot celoti je dodana vrednost na zaposlenega v letu 2009 znašala 19.770 € (21.000 € v letu 2008).

Lesnopredelovalna panoga je v letu 2009 zmanjšala število zaposlenih za 14,2 oziroma v povprečju za 200 zaposlenih na mesec. V C16, se je zaposlenost zmanjšala za 14,9 odstotka, v C31 pa za 13,5 odstotka. Konec leta 2009 je C16+C31 tako imela 14.589 zaposlenih (16.997 v letu 2008 in 19.009 v letu 2007).

Beležimo veliko zmanjšanje vrednosti izvoza (za 24 %) in uvoza (za 32 %). V letu 2009 se je izvoz v absolutni vrednosti zmanjšal

Sterle, J.: Gozdarske družbe, lesna industrija in slovensko gospodarstvo ter njihovo poslovanje v kriznem letu 2009

bolj kot uvoz, kar pomeni, da se je presežek panoge v blagovni menjavi glede na prejšnje leto zmanjšal in je v obdobju zadnjih 10 let prvič manjši od 300 mio €.

5 ZAKLJUČKI

Leto 2009 je bilo za poslovanje gozdarskih družb, pa tudi celotnega gospodarstva, kritično. Tako kot prejšnja leta Slovenija ni izkoristila surovin-ske možnosti, ki jo nudijo slovenski gozdovi. Ta problem postaja tako akuten, da bi se morali z njim prej ali se spopasti vsi akterjiki jih zadeva. Zlasti državi bi moralo biti jasno, da je tu treba nekaj storiti, kar bi vsaj na daljši rok izboljšalo razmere. V mislih imamo zlasti ukrepe davčne politike in subvencij, katerih delež naj bi se v prihodnje celo zmanjšal.

Razmere v lesni industriji so še bolj kritične, saj se nadaljuje zmanjšanje zaposlenosti. GZS

(skupaj z združenjema za gozdarstvo in lesarstvo) državo konstantno prepričuje o pomembnosti lesne industrije in lesa kot edine strateške surovine v Sloveniji. Slednja je GZS prisluhnila pri zelenih naročilih in tudi pri razpisih Ministrstva za gospodarstvo. Sedaj so na potezi podjetja, da pripravijo ustrezne projekte in razpise. Čeprav v kratkem času ne moramo pričakovati bistvenega izboljšanja razmer, lahko vsaj upamo na obrat.

6 VIRI IN LITERATURA

- Blagovna menjava lesnopredelovalne panoge v obdobju 2000-2009, SURS, SKEP GZS.
- Kazalniki poslovanja GZS za leto 2009.
- Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji v letu 2009, AJPES.
- Business and Consumer Survey, DG ECFIN.
- Poročilo SKZG za leto 2009.
- Poročilo ZGS za leto 2009.

Popravek

V uvodnem delu članka Meritve površinske erozije tal v gozdu Slovenske Istre (avtorja Mitja Zorn in Matjaž Mikoš), Gozdarski vestnik 68 (7- 8): 361-392, 2010 so na str. 364 povzeti podatki doktorske naloge Mojce Šraj iz leta 2003. Izvirne naloge ne poznamo, možno je dvoje, da so v njej podatki o flori in vegetaciji raziskovanega območja tako površni, ali pa je prišlo do napake pri povzemanju. Avtorja omenjata gozdno združbo *Orno-Quercetum petraeae-pubescentis* - to je ime, ki ga ima Zornova (1975) v Opisu gozdnih združb (provizorna asociacija Ž. Koširja). Po zdajšnjem vedenju gre za asociacijo *Seslerio autumnalis-Ostryetum* ali za asociacijo *Asparago tenuifolii-Quercetum pubescentis*. Med vrstami, ki v tej združbi rastejo, pa avtorja naštevata med drugimi gaber (*Carpinus orientalis croaticus*) - pravilno kraški gaber (*Carpinus orientalis*) in javor (*Sorbus torminalis*) - pravilno brek (*Sorbus torminalis*).

Čeprav neustrezna latinska imena za vsebino članka niso pomembna, menimo, da bi bilo prav, da se tudi strokovnjaki drugih področij (geografi, gradbeniki) kadar obravnavajo gozdni prostor, nekoliko poučijo o gozdarski (tudi fitocenološki in dendrološki) terminologiji, posebej če objavljajo v gozdarskih revijah (podobno kot moramo gozdarji pridobiti ustrezna znanja iz drugih področij).

Uredništvo